

Dlaczego mówimy metaforycznie?

Aleksander Szwedek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Tytułowe pytanie wymaga odpowiedzi nie tylko dlaczego metaforyzacja jest w ogóle konieczna, ale także dlaczego takie właśnie mechanizmy metaforyzacji zostały wybrane.

Pierwszy problem dotyczy wyboru między mózgiem/umysłem jako zwykłym magazynem słownictwa, a mózgiem/umysłem jako potężnej maszyny obliczeniowej dokonującej porównań, wnioskowania, wyobrażania, itp.

Drugi problem dotyczy identyfikacji ostatecznej, pierwotnej podstawy doświadczeniowej, ostatecznej domeny źródłowej, która nie podlega już dalszej metaforyzacji.

Na podstawie argumentów językowych, neuroembriologicznych i psychologicznych postuluję podstawowe rozróżnienie ontologiczne na świat materialny i niematerialny. Takie rozróżnienie pozwala na zaproponowanie nowej klasyfikacji metafor, innej niż ta zaproponowana przez Lakoffa i Johnsona, na trzy typy: metafor opartych na metonimii, metafor od konkretnego do abstraktu i metafor od abstraktu do abstraktu.

Te drugi typ metaforyzacji, który nazywam *obiektywizacją*, tzn. konceptualizacją bytów abstrakcyjnych w kategorii przedmiotów fizycznych, wydaje się być największym skokiem w rozwoju myślenia abstrakcyjnego

Zaproponowana typologia wyjaśnia także filogenezę metaforyzacji, a co za tym idzie, rozwój abstrakcyjnego myślenia.

Bibliografia

- Grady, J., Taub, S. & Morgan, P. (1996). Primitive and Compound Metaphors. In A. Goldberg (Ed.), *Conceptual Structure, Discourse and Language* (pp. 177-187). Stanford, CA: CSLI Publications.
- Kotarbiński, T. (1990 [1929]). *Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago. Univ. Chicago Press.
- Radden, G. (2005). The metaphor TIME AS SPACE across languages. In E. Górka & G. Radden (Eds.), *Metonymy – Metaphor – Collage* (pp. 99-120). Warszawa: Warsaw Univ. Press.
- Szwedek, A. (2009). Conceptualization of space and time. In P. Łobacz, P. Nowak & W. Zabrocki, (Eds.), *Language, Science and Culture*. Poznań: Wydawnictwo UAM.
- Wittgenstein, L. (1953). *Philosophical Investigations*. (Translated by G.E.M. Anscombe). Oxford: Basil Blackwell.